

Programul general „Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii”
Fondul European de Integrare a resortisanților țărilor terțe
Programul anual 2011
Editorul materialului Asociația Română pentru Promovarea Sănătății
Data publicării iunie 2013

Adresa de sesizări: Asociația Română pentru Promovarea Sănătății
Str. Soldat Velicu Ștefan, nr. 43, 023255, sector 2, București, România

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene

Centru de cercetare și
documentare în domeniul
integrării imigranților

BAROMETRUL INTEGRĂRII
IMIGRANȚILOR
EDIȚIA 2013

DEFINIREA CERCETĂRII

Barometrul Integrării Imigranților (BII) este un instrument care analizează măsura în care societatea românească valorizează și facilitează incluziunea socială a imigranților, în particular a celor ce provin din afara spațiului comunitar.

CONTEXT

BII face parte dintr-un proiect mai amplu de cercetare, care cuprinde: monitorizarea literaturii în domeniul migrației și integrării; un sondaj de opinie în rândul populației și două componente de cercetare calitativă – interviuri cu instituții/organizații neguvernamentale cu atribuții în sfera migrației și interviuri cu imigranți.

Cercetarea este primul rezultat al Centrului de Cercetare și Documentare în Domeniul Integrării Imigranților, un proiect cu finanțare pe trei ani din Fondul European de Integrare a resortisanților țări terțe prin Programul general “Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii”.

Barometrul Integrării Imigranților furnizează date și informații Centrului de Cercetare și Documentare, universităților, cercetătorilor independenți și instituțiilor publice centrale. Aceste date au ca finalitate creșterea cunoștințelor în sfera integrării imigranților și fundamentarea unor măsuri și politici publice în domeniul integrării adaptate realităților din teren.

Figura 1. Cele trei dimensiuni ale cercetării

METODOLOGIE

Au fost folosite elemente incipiente de **analiză de documente** (monitorizarea literaturii) și elemente avansate de cercetare socială, respectiv realizarea unui **sondaj de opinie** în rândul populației și a unor **interviuri** cu diverse categorii de actori cheie (imigranți, instituții publice, organizații non-guvernamentale).

Noutatea abordării a constat în modul în care au fost combinate conceptele și metodele utilizate.

REZULTATE: TRASEUL INTEGRĂRII

Rezultatele evaluării realizate prin intermediul Barometrului Integrării Imigranților ne oferă o imagine asupra măsurii în care societatea românească valorizează și facilitează integrarea socială a imigranților.

Sintetic, concluziile se regăsesc pe cele cinci niveluri ale integrării din schema funcțională de la fig. 2, prin care au fost descrise primele două dimensiuni analizate: idealul și viziunea integrării.

CE ADUCE NOU BII?

- abordare inovatoare a cadrului conceptual;
- instrumente noi de cercetare a proceselor de integrare a imigranților în societate;
- dimensiunea comparativă, prin aplicarea anuală.

CADRUL CONCEPTUAL

Cercetarea se bazează pe un demers comparativ între trei dimensiuni: ideal, viziune și practici de integrare a imigranților.

IDEALUL INTEGRĂRII – cea mai largă definire a conceptului, la nivelul drepturilor fundamentale, așa cum reiese din declarații, convenții și tratate internaționale. Această dimensiune reprezintă sistemul de referință al Barometrului și este elementul cel mai stabil al Cadrului Conceptual.

VIZIUNEA INTEGRĂRII – primul nivel de analiză a situației din România; se referă la drepturile afirmate, politicile publice și legislația specifice în România. Se urmărește în ce măsură viziunea se apropie de idealul integrării.

PRACTICA INTEGRĂRII – nivelul de profunzime al analizei, cu două componente: măsura în care prevederile legale sunt implementate și modul în care societatea a internalizat valorile afirmate. Primul nivel urmărește în ce fel instituțiile publice implementează politicile și legislația pe integrare, iar al doilea care sunt percepțiile și opiniile cetățenilor față de imigranți. Este analizată congruența practicilor cu viziunea. Practica integrării este principalul subiect al evaluării anuale.

Figura 2. Nivelurile integrării

[0]
Deschidere

Viziunea României în domeniul acceptării imigranților, în documente legale și de politici este foarte apropiată de ceea ce am numit situația „ideală”. Punctele tari sunt recunoașterea largă a drepturilor și libertăților și atitudinea generală a populației. Principalul punct slab este dat de limitările cu privire la integrarea legală în țară și de absența preocupării și mecanismelor eficiente pentru transformarea unei șederi temporare într-una permanentă, sau chiar trecerea de la statutul ilegal la cel legal.

[1]
Acceptare

Chiar dacă teoretic există o preocupare strategică consistentă, ceea ce apropie viziunea de ideal, în practică România suferă, ca și în alte domenii, de lipsa unor politici publice eficiente și corect implementate: nu există o dezbatere autentică a Strategiei naționale multi-aniuale în domeniu, planurile de acțiune sunt adoptate cu întârziere; nu există un efort vizibil de evaluare și monitorizare permanentă; nu funcționează suficient de bine structurile de coordonare inter-instituțională. Această situație conduce la deficiențe importante pe principalele dimensiuni ale acestui nivel: nediscriminare, educație, reîntregirea familiei.

[2]
Sprijin de
bază

Ca și la nivelul precedent, viziunea în ceea ce privește sprijinul de bază se apropie mult de ideal, dar practica are unele carențe însemnate. Teoretic, străinii cu ședere legală în România au acces la toate schemele publice de sprijin. Există însă sincopă care pot fi legate de lipsa normelor de implementare, de lipsa informațiilor sau de implementarea deficitară a unor reguli. Este important de subliniat că situația este inegală în plan instituțional și geografic, există zone de succes, dar și situații de eșec. În particular, atragem atenția asupra restricțiilor de acces la piața forței de muncă, pentru că cel mai adesea o integrare eșuată este în legătură cu imposibilitatea de a obține o sursă de venit permanent din muncă.

[3]
Incluziune

Imigranții care depășesc perioada inițială mai dificilă și ajung la un nivel rezonabil de stabilitate, se bucură apoi de un context favorabil continuării procesului de integrare, atât ca viziune, cât și ca practică. Pe de o parte, opinia publică este deschisă și sprijină integrarea, iar interacțiunile sunt preponderent pozitive, iar pe de altă parte imigranții au suficiente posibilități de auto-organizare, de participare la acțiuni civice și viața comunității. Un punct mai slab este pe dimensiunea măsurilor afirmative, care pentru moment sunt limitate la o singură categorie de imigranți.

[4]
Cetățenie

România nu acceptă doar posibilitatea ca un străin să primească cetățenie, ci și dublă cetățenie, ceea ce suprapune viziunea românească pe idealul integrării. În practică, punctul slab este dat de procedurile lungi și relativ complicate. O discuție despre introducerea principiului *jus soli* în legislația românească este necesară.